

Viitasammakkokartoitus Lahden Kymijärvellä 2012 - jatkoraportti

Timo Metsänen

14.8.2011

Luontoselvitys Metsänen
Heinolan Vanhatie 40B
15170 Lahti
www.metsanen.com

<u>1 JOHDANTO.....</u>	<u>2</u>
<u>2 ALUEEN YLEISKUVAUS.....</u>	<u>3</u>
<u>3 AINEISTO, MENETELMÄT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT.....</u>	<u>3</u>
<u>4 VIITASAMMAKON SUOJELUSTATUS JA EKOLOGIA.....</u>	<u>4</u>
<u>5 TULOKSET.....</u>	<u>4</u>
<u>6 SUOSITUKSET, JATKOSELVITYSTARPEET JA POHDINTAA.....</u>	<u>5</u>
<u>LIITTEET.....</u>	<u>7</u>

1 JOHDANTO

Lahden Seudun ympäristöpalvelut tilasi Luontoselvitys Metsäseltä Lahden ja Nastolan Kymijärven ja Kärkjärven alueelle viitasammakoselvityksen kevääksi 2011. Työn tarkoituksena oli selvittää viitasammakon esiintymistä alueella. Keväällä 2011 viitasammakoiden soidin ehti jo hiipua ennen kuin Lahden puoleinen osa Kymijärvestä ehdittiin kiertää. Tämän vuoksi inventointia täydennettiin keväällä 2012. Raportin tuloksia voidaan hyödyntää alueiden maankäytön suunnittelussa, mahdollisten ruoppauslupien myöntämisessä, vesikasvien niittoalueiden valinnassa, hankkeiden vaikutusten arvioinnissa tai muissa toimenpiteissä jotka saattavat vaikuttaa lajiin ja sen esiintymispaikkoihin. Inventoinneista ja raportoinnista vastasi ympäristösuunnittelija (AMK) ja luontokartoittaja (eat) Timo Metsänen.

2 ALUEEN YLEISKUVAUS

Kymijärvi on jakautunut lähes puoliksi Lahden kaupungin ja Nastolan kunnan alueille. Kymijärvi on suhteellisen kookas (pinta-ala 6,48 km²,) mutta hyvin matala, keskisyvyyden ollessa vain 2,6 m ja suurimman syvyyden 11 m. Kymijärven valuma-alue on kooltaan 42 km². Kymijärveen laskee vesiä Alasenjärvestä Potilanjokea pitkin. Potilanjoen valuma-alue on 17,4 km², joka on 40 % Kymijärven koko valuma-alueen pinta-alasta. Kymijärvi puolestaan kuuluu Arrajoen reitin järviin, jonka vedet laskevat Kyynärönojan kautta Nastolan Kärkjärveen ja sen jälkeen monien järviältaiden kautta Kymijokeen (Päijät-Hämeen kalatalouskeskus ry, 2011).

Kymijärvellä on viitasammakolle soveltuvia reheviä ranta-alueita ja lajista oli aikaisempia tiedossa olevia havaintoja Huhdinpohjasta sekä Maunulanpohjassa.

3 AINEISTO, MENETELMÄT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Selvitysalueella oli lajille potentiaalisia kohteita niin paljon, että vesistöt päätettiin kiertää kauttaaltaan veneellä. Selvitysmenetelmänä oli havainnoida soidintavia viitasammakkokoiraita niiden pääsoidinaikaan kuuntelemalla rantakosteikkoja yöaikaan.

Kuunteluyö suoritettiin 7.-8.5. otollisessa lämpimässä ja tyynessä säässä.

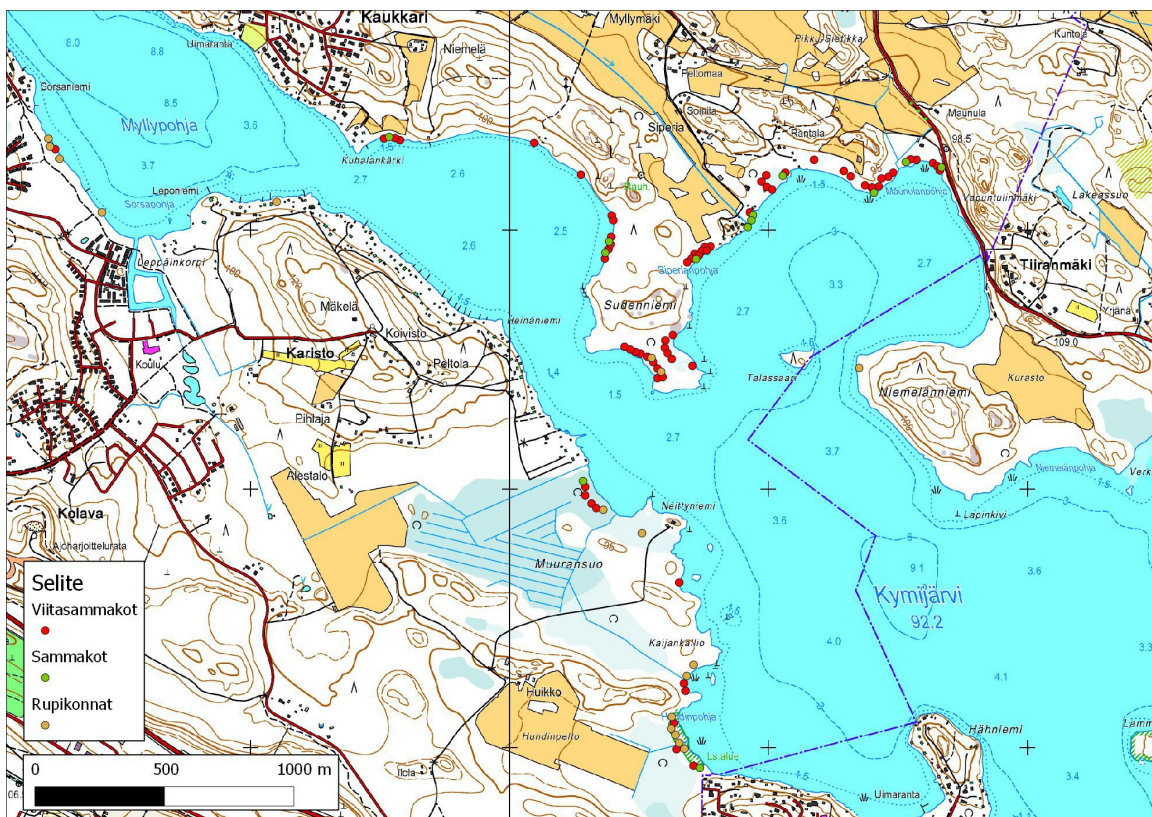
4 VIITASAMMAKON SUOJELUSTATUS JA EKOLOGIA

Viitasammakko kuuluu Luontodirektiivin IV a) liitteeseen ja sen lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Laji on myös rauhoitettu luonnonsuojelulaille. Viimeisimmän uhanalaisuusluokituksen mukaan viitasammakon kannat ovat elinvoimaisia (LC) (Rassi ym. 2010).

Viitasammakko esiintyy Etelä- ja Keski-Suomessa ja sitä tavataan Lapin etelä-osissa asti. Kanta on kuitenkin pohjoisessa ilmeisen harva, etelässä laji on paikoin jopa sammakkoa runsaslukuisempi. Ulkonäöltään viitasammakko on täysikasvuisena yleensä sammakkoa pienempi, teräväkuonoisempi ja siltä puuttuu usein vatsapuolen marmorikuviointi. Varmimmat lajin tuntomerkit ovat kuitenkin takajalan sisemmän varpaan suurempi metatarsaalikyhmä ja lajin soidinääntely (aikuiset yksilöt). Elinympäristöikseen viitasammakko kelpuuttaa suot ja rehevät rannat, mutta sitä voi tavata myös kosteilta niityiltä, rantametsistä ja puutarhoista. Kutupaikkana laji suosii riittävän kosteuden takaavia järven- tai merenlahtia sekä lampia, joissa on pysyvästi vettä. Laji on erittäin paikkauskollinen ja saattaa viettää kesänsä vain muutaman neliömetrin alueella (Haapanen, A., 1970, Lappalainen, M. & Sirkiä, P. 2009, Sammakkolampi, 2010).

5 TULOKSET

Lahden puoleisella Kymijärvellä havaittiin yhteensä 65 soidintavaa viitasammakkokoirasta. Niiden sijainnit on esitetty kartalla 1. Samalla alueella havaittiin lisäksi 13 sammakkoa ja 15 rupikonaa, joten viitasammakko oli selvästi inventoinnin runsain laji. Havainnot keskittyivät järven rehevimpiin pohjukoihin, Maunulanpohjan ja Sudenniemen väliselle alueelle sekä Huhdinpohjaan ja Neitniemen alueelle. Lisäksi yksittäisiä havaintoja lajista tehtiin Kuhalankärjestä ja Myllypohjasta.

Kartta 1. Lahden puoleisen Kymijärven viitasammakot, sammakot ja rupikonnat 2012.

6 SUOSITUKSET, JATKOSELVITYSTARPEET JA POHDINTAA

Viitasammakoiden esiintymisalueiden lähelle ei tulisi osoittaa aluetta merkittävästi muuttavaa toimintaa. Tällaista toimintaa ovat mm. ruoppaaminen, kaivaminen, niittäminen, rakentaminen tai muu toiminta joka vaikuttaa negatiivisesti esiintymiskosteikkoon ja sen lähiympäristöön. Myös varjostavalla ja kosteutta pidättävällä rantapuustolla voi olla merkitystä lajille (lajeille), joten ne tulisi huomioida myös metsäsuunnittelussa.

Mikäli tällaisia toimia kuitenkin on tulossa lähelle havaittuja esiintymisalueita, tulee toimet arvioida tarkemmin ja tehdä alueille kohdekohtaiset rajaukset. Arvioinnin ja rajauksen teon yhteydessä on hyvä tarkastaa esiintymän nykytila ja etsiä lajille tärkeitä ruokailu- ja talvehtimispaikkoja.

Suomessa ei ole kattavaa sammakkoseurantaa. Nyt tehty selvitys antaa melko hyvät lähtötiedot kolmesta alueella tavatusta sammakkolajista ja niiden lukumääräsuhteista. Kohteet soveltuisivat vuosittaiseen seurantaan melko hyvin koska niillä yksilöiden laskenta osoittautui melko helpoksi havaintojen jakautuessa kohtuullisen tasaisesti eri puolille pienehköjä rantakosteikkoja. Seuranta puolestaan antaisi arvokasta tietoa lajien kantojen kehityksestä.

LÄHTEET

Haapanen, A. 1970. Site tenacity of the common frog (*Rana temporaria* L.) and the moor frog (*R. Arvalis* Nilss.). *Ann. Zool. Fennici* 7:61-66.

Lappalainen, M. & Sirkiä, P. 2009. Suomalainen sammakkokirja. Kustannusosakeyhtiö Sammakko. Tallinna.

Metsänen, T. 2011. Viitasammakkokartoitus Lahden ja Nastolan Kymijärvellä ja Kärkjärvellä 2011. Luontoselvitys Metsänen.

Sierla, L., Lammi, E., Mannila, J. & Nironen M. 2004. Direktiivilajien huomioon ottaminen suunnittelussa. Ympäristöministeriö. Suomen ympäristö 742. Helsinki. 114 s.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslen, A., & Mannerkoski I. (toim.). 2010. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki.

Päijät-Hämeen kalatalouskeskus ry, 2011. Kymijärven käyttö- ja hoitosuunnitelma vuosille 2010-2020. Sähköinen dokumentti. Luettu 29.7.2011.

[<http://www.kalatalouskeskus.net/materiaali/Kymijarvi.pdf>]

KIITOKSET

Laaksoset lainasivat ystävällisesti venettään Kymijärvellä, kiitokset heille.

LIITTEET

Liite 1. Sähköinen paikkatietoaineisto lajien esiintymispaikoista. Erillinen liite.